

Kuurosokeuden vaikutus ääneen lukemiseen

Ääneenlukemista, siis lukupuhuntaa käytetään usein tutkittaessa artikulaatiota, koska se tarjoaa yksittäisille äänneille tietyn kontekstin ja sen avulla voidaan kontrolloida koartikulaatiota (1). Näin voidaan keskittyä myös yksittäisen äänneen eri ilmiöihin (2).

Tekstin asemointi paperilla saattaa vaikuttaa lukupuhunnan rytmiin. Mitä pitempi lause sitä vaikeampi on pitää koherentti puherytmi, varsinkin jos lause on asemoitu useammalle riville. Vielä vaikeampaa tästä tulee, jos henkilöllä on näkövamma, kuten esimerkiksi kaventunut näkökenttä tai alentunut näöntarkkuus (3).

Koeasetelma on osa tutkimusta, jossa kerätään lukupuhuntaa kuulovammalaisilta henkilöiltä. Tässä osatutkimuksessa koehenkilöillä on lisäksi näkövamma. Tutkimuksessa selvitetään miten näkö- ja kuulovammojen yhdistelmä vaikuttaa lukupuhuntaan. Koetilanteessa henkilö saa valita itselleen parhaiten sopivat fontin ja kontrastin, mutta luettava teksti on kaikille sama. Teksti sisältää isoituja sanoja ja piteneviä tekstejä sekä yhden lukukappaleen. Etenkin näkövammalaisilla on äärimmäisen tärkeää valita helppolukuinen fontti. Tämä vaihtelee näkövammatyypeittäin. Tutkimusten mukaan tekstin ja taustaväriin kontrasti vaikuttaa suuresti näkövammaisen lukukokemukseen.

Tutkimuksessa havaittiin, että näkö- ja kuulovammoilla on omat vaikutuksensa lukupuhuntaan. Molempien tyypit vaikuttavat eri asioihin lukupuhunnassa ja sen ominaisuuksissa.

(1) Perkell, J. S., Guenther, F. H., Lane, H., Matthies, M. L., Perrier, P., Vick, J., Wilhelms-Tricarico, R. & Zandipour, M. (2000). A theory of speech motor control and supporting data from speakers with normal hearing and with profound hearing loss. *Journal of Phonetics*, 28(3), 233-272.

(2) Lindblom, B., Lubker, J. & McAllister, R. (1977). Compensatory articulation and the modelling of normal speech production behaviour. In Carré, R., Descout, R. & Wajskop, M. (eds.), *Articulatory Modeling and Phonetics*. Grenoble: G. A. L. F.

(3) Legge, G.E., Rubin, G.S., Pelli, D.G. & Schleske, M.M. (1985). Psychophysics of reading – II. Low vision. *Vision Research* 25 (2), 253-266.